

CHYSIS Lindl. (KYE-siss) viết tắt Chy.

Chysis là một loài lan mọc suốt từ Mỹ Tây Cơ, đến Venezuela, Columbia và Peru. Cây lan đầu tiên được John Lindley công bố vào năm 1834 là cây lan *Chysis aurea* của John Henchman một nhà sưu tầm hoa lan. Theo tiếng La Tinh Chysis có nghĩa là (melting) hòa nhập để diễn tả trạng thái tự kết trái của giống lan này.

Chysis là loài lan phong lan (epiphytes) đơn thân (sympodial) hình thoi, cao từ 15-30 phân có màng mỏng (bract) bao che. Lá 5-7 chiếc dài khoảng 30-45 phân, rộng 10-15 phân. Một số cây lá thường rụng vào mùa Thu-Đông, nhưng cũng có khi còn xanh tới 2 năm. Dò hoa mọc ra từ ngọn mầm non vào mùa xuân. Hoa từ 6-20 chiếc ngang khoảng 6-8 phân, cánh hoa dày và cứng, màu sắc thay đổi tùy theo giống, nhưng phần đông đều có hương thơm và lâu tàn.

Chysis aurea
Home & garden webshot

NHỮNG GIỐNG CHYSIS

- *Chysis addita* Dressler 2000
- *Chysis aurea* Lindl. 1837 Hoa màu vàng cam
- *Chysis bractescens* Lindl. 1840 Hoa màu trắng
- *Chysis bruennowiana* Rehb.f. & Warsz. 1857 Hoa nhỏ màu hơi tím
- *Chysis laevis* Lindl. 1840 Đồng danh với *Chysis aurea*
- *Chysis limminghei* Linden & Rehb.f. 1858 Hoa màu hồng tím
- *Chysis orichalcea* Dressler 2000
- *Chysis pluricostata* Dressler 2006
- *Chysis tricostata* Schltr. 1922 Hoa màu vàng và cam gần giống như *Chysis aurea*
- *Chysis violacea* Dressler (2003) Hoa màu hơi tím.

Chysis bractescens

Trong những giống này 2 cây *Chysis bractescens* và *Chysis aurea* là phổ thông hơn cả sau đó đến *Chysis limminghei*. Những cây còn lại khá hiếm thấy.

Chysis limminghei

CÁCH TRỒNG

ÁNH SÁNG:

Lan ưa ánh sáng vừa phải từ 2500-3500 ánh nến hay là ánh sáng cho Cattleya.

NHIỆT ĐỘ:

Nhiệt độ thích hợp cho ban ngày 79-80 F (26-27 C), và ban đêm 62-63 F (17 C), với sự khác biệt từ 16-18 F (9-10 C). Mùa Đông không dưới 50 F (10 C).

ĐỘ ẨM:

60-80% nhưng không dưới 50 % vào mùa Đông.

VẬT LIỆU TRỒNG:

Lan không ưa thay chậu, cho nên chỉ tách nhánh hay thay chậu khi vật liệu đã mục nát. Thời gian tốt nhất là vào mùa Xuân khi hoa đã tàn và cây bắt đầu mọc rễ. Vật liệu thích hợp nhất là rế cây dương xỉ 60% và than củi 40% trồng trong rổ gỗ. Có thể gắn trên khúc cây dương xỉ nhưng phải tưới thường xuyên hơn vào mùa Hè.

Chysis bruenoviana
Home & garden webshots

TƯỚI NƯỚC:

Tưới nhiều khi cây mọc mạnh và bớt tưới vào mùa Đông. Nhưng phải để ý đừng cho nước đọng nhiều trong chậu. Trồng trên mảnh gỗ hay vỏ cây, phải tưới mỗi ngày, nếu quá nóng tưới 2-3 lần một ngày.

BÓN PHÂN:

Bón phân 30-10-10 với dung lượng ½ thìa cà phê gạt vào mùa Xuân, Hè và đổi sang 10-30-20 vào mùa Thu và ngưng hẳn vào mùa Đông.

THỜI KỲ NGHỈ NGƠI:

Mùa Đông lan cần nghỉ ngơi để chuẩn bị ra hoa, thời kỳ này nên giữ ở nhiệt độ 65-70 F (18-21 C). Tưới nước thưa ra khoảng 15 ngày một lần. Mỗi tuần phun nước vài lần cho thân cây khỏi bị khô.

Tuy vậy ở Placentia nhiệt độ mùa Hè thường từ 80-100 F (27-38 C) và mùa Đông từ 45-55 C (7-13 C) có khi lạnh xuống tới 40 F (4.4 C). Nhưng nếu giữ cho khô ráo lan vẫn sống và vẫn ra hoa, tuy vậy hoa nhỏ, không được đẹp và nhiều.